

Kriittistä media-analyysiä: ei mitään uutta Talvivaarasta

” *Pessimistit eivät rakenna valtavia kaivoksia*”

Marko Erola

Talvivaara on lyhyen historiansa aikana saanut poikkeuksellisen paljon mediahuomiota niin hyvässä kuin pahassakin. Alun hypetyksestä monimetallikaivos muuttui moniongelmaiseksi sylkykupiksi. Siitä on muodostunut median ja kansalaisaktivismin taistelutanner. Talvivaarasta on ehditty kirjoittaa kirjojakin. Esittelin tässä lehdessä Mika ja Lasse Flöjtin *Kysymyksiä Talvivaarasta* -teoksen (Erola 2013). Nyt entinen Talouselämä-lehden taloustoimittaja, nykyinen vapaa toimittaja, kirjailija ja sijoittaja Marko Erola laati kattavan esityksen Talvivaaran historiasta kirjassaan *Kirottu kaivos – Totuuden jäljillä Talvivaarassa*, keskittyen etenkin media-analyysiin. Media-analyysi onkin kirjan herkullisin osa.

Media-analyysiä voi tehdä monella tapaa. Yksi tapa on tarkastella mediakirjoittelua pohjimatta, onko se totta. Toinen on katsoa median toiminnan taakse, pureutuen sen esittämiin väitteisiin. Marko Erola toimii jälkimmäiseen tapaan. Siksi kirja on tervetullut lisä villinä vellovaan Talvivaara- ja kaivoskeskus-

teluun. Raikkaudesta huolimatta kirja ei kuitenkaan tuo vuorialan ammattilaisille tässä mielessä mitään uutta. Alalla on jo pitkään ajateltu, että media on toiminut oman logiikkansa mukaan. Faktoilla ei ole paljon arvoa, kunhan draamaa on tarpeeksi. Se myy. Erola nostaakin tässä yhden aktivistitoimittajan ylitse muiden: Talvivaara-kirjoittelustaan palkitun Juha Kauppisen, jonka kirjoitukset Suomen luonto- ja Apu-lehdissä olivat virstanpylväitä suomalaisen kaivoskeskustelun kiihtymisessä. Kauppinen on laatinut Talvivaarasta erilaisia salaliittoteorioita, joita kirjassa käsitellään. Kauppisen kertomukset ovat kuin Mika Flöjtin, Kauppisen mainitseman ”puolitutun”, sanelemia. Kauppinen alkoi kirjoittaa Talvivaarasta syyskesällä 2010, samaan aikaan kun nykyinen journalistiikan vierailijaprofessori ja Helsingin Sanomien kolumnisti Elina Grundström valitti toimittajien ja poliitikkojen kiinnostuksen puutetta ilmastonmuutokseen ja käänsi huomionsa kaivosteollisuuteen. Ympäristökeskustelu saikin kaivoksista uuden puheenaiheen. Kolmas Erolan esiin nostama toi-

Erola, M. 2014.

*Kirottu kaivos.
Totuuden jäljillä Talvivaarassa.*

*Helsinki, Talentum Media Oy,
350 s. Ovb. 34,90 €.*

mittaja on vapaa toimittaja Sampsa Oinaala, jonka toiminta mm. kaivosalueella löydettyjen kuolleiden lintujen paljastamisessa on mielenkiintoista luettavaa. Oinaala on ollut usein kuvaamassa kaivosalan tapahtumia.

On selvää, että Talvivaarassa on tehty virheitä. Mutta jos ei ole kovin kaivosvastainen, kirjan luettuaan alkaa ymmärtää Talvivaaran ongelmia ja niiden syitä. Mukana on ollut huonoa suunnittelua ja silkkaa epäonnea mutta myös lupaviranomaisten joustamattomuutta, silloin kun joustoa olisi tarvittu. Nämä yhdessä ovat johtaneet dominoefekteihin ja noidankehään, jotka johtivat kipsisakka-altaan vuotoon syksyllä 2012. Vuoto muodosti avaintapahtuman, jonka seurauksena syntyi Stop Talvivaara -liike. Koko kaivosalan ylle lankei varjo, ja Talvivaara joutui talousvaikeuksiin nikkelin hinnan laskiessa. Tämän tapahtumasarjan jatkoa seuraamme parhaillaan.

Kirottu kaivos. Totuuden jäljillä Talvivaarassa on hyvin ja vetävästi kirjoitettu. Se kokaa yksiin kansiin koko Talvivaaran tarinan. Erola osoittaa poikkeuksellista siviilirohkeut-

ta ruotiessaan median toimintaa, oikoen julkisuudessa esitettyjä väärinkäsityksiä, vääristelyä, liioittelua ja silkkaa panettelua. Hän tekee kansalaispalveluksen tarkastellessaan Talvivaaraa ja median toimintaa kirurgin tarkkuudella. Kirja suhteuttaa hyvin lapasesta lähtenytä kaivoskeskustelua ja on esimerkki kantaaottavasta osallistuvasta journalismista, jota myös Kauppinen, Grundström ja Oinaala edustavat. Erola toteuttaa sitä vain toisesta näkökulmasta ja myyttejä purkaen. Omien sanojensa mukaan hän halusi "asettua kiusatun puolelle".

TONI EEROLA

Tammihaantie 2 A 10

02940 Espoo

toni_eerola@hotmail.com

Kirjallisuus:

Eerola, T. 2013. Kirja-arvio: "Mitäs minä sanoin!" (ja voi sitä vahingoniloa...?). *Geologi* 65:158–159.